

Elvan: Yatırım Ortamını İyileştirici Yapısal Reformlar Gerçekleştireceğiz

Hazine ve Maliye Bakanı Elvan, “Yerli ve uluslararası girişimciler için yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda yapısal reformları hayata geçireceğiz.” dedi. - 17.11.2020

Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili ve bağlı kuruluşların 2021 yılı bütçesinin görüşüldüğü TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda sunum yaptı.

Ülkelerin, salgının ekonomileri üzerindeki etkilerini sınırlamak için yürüttükleri politikalara dikkati çeken Elvan, geniş çaplı mali destek paketleri nedeniyle 2020 yılında tüm dünyada bütçe açığı ve borç stokunun artış eğilimine girdiğini söyledi.

Elvan, gelişmekte olan ülkelerin bütçe açığının milli gelire oranının bu dönemde yüzde 10,4 seviyesine, borç stokunun milli gelire oranının ise yüzde 61,4 düzeyine yükselmesinin beklendiğini belirterek, “Ülkemizde ise aynı dönemde bütçe açığı ve borç stokunun milli gelire oranının sırasıyla yüzde 4,9 ve 41,1 ile gelişmekte olan ülke ortalamasının oldukça altında kalması beklenmektedir.” diye konuştu.

Dünya ekonomisinin 2020 yılında, 2008 küresel krizinden bu yana ilk defa ve o döneme oranla çok daha fazla daralacağını ifade eden Elvan, “2021 yılı için ise salgının belli ölçülerde üstesinden gelindiği varsayımı yapılıyor. Bunun yanında salgın sonrası iş yapış şekillerinde meydana gelen değişimler, sektörel tercihlerdeki kaymalar ve yapısal değişimler bir taraftan belirsizliğin artmasına neden olurken diğer taraftan da fırsatları beraberinde getirmektedir.” değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye ekonomisinin rekabete dayalı piyasa ekonomisi geleneğine sahip olduğunun altını çizen Elvan, iktisadi politikaları bu bakış açısını merkeze alarak ve güçlendirerek oluşturduklarını dile getirdi. Elvan, şeffaflık, öngörülebilirlik ve hesap vermenin bu

anlayışın en önemli unsurları olduğuna işaret ederek makro ekonomi ve kalkınma politikalarını da bu doğrultuda uyguladıklarını söyledi.

Bu yıl salgına yönelik alınan kısıtlayıcı tedbirler ve buna bağlı olarak üretim faaliyetlerinin yavaşlamasının ekonomik aktiviteyi olumsuz etkilediğini belirten Elvan, Türkiye'nin bu dönemde AB ve OECD ortalamasından daha iyi performans sergilediğine dikkati çekti.

Elvan, salgın ile mücadelede en önemli destek unsurunun AK Parti iktidarları döneminde bütçe disiplini ile elde edilen kamu mali alanının büyüklüğü ve kamu borcunun seviyesi olduğunu ifade ederek, "Bu unsurlar salgınla mücadelede ülkemize önemli bir manevra alanı sağlamıştır. Bunun değerinin bilincindeyiz ve salgın ile mücadelenin hemen sonrasında bu manevra alanını yeniden tesis için dikkatli çaba sarf edeceğiz." dedi.

"Normalleşme süreci ekonomik aktiviteyi destekledi"

Lütfi Elvan, mayıs ayının ikinci yarısından itibaren kısmi, haziran ayından itibaren ise kapsamlı bir normalleşme sürecine geçilmesinin ekonomik aktiviteyi desteklediğini vurgulayarak, "Sanayi üretimi, güven endeksleri ve kapasite kullanım oranı gibi öncü veriler, ikinci çeyrekteki daralmanın ardından güçlü bir toparlanmaya işaret etmektedir. Yılın ikinci yarısında tüketim, yatırım ve ihracattaki toparlanma eğiliminin büyümeyi pozitif etkilemesini öngörüyoruz. Böylece, büyümenin bu yıl yüzde 0,3 oranında gerçekleşmesini bekliyoruz." diye konuştu.

Bu büyümeyi küresel ekonominin yüzde 4,4, gelişmekte olan ülke ekonomilerinin ise yüzde 3,3 daralmasının beklendiği bir dönemde gerçekleştirmeyi öngördüklerini belirten Elvan, şöyle devam etti:

"2020 yılının ikinci yarısında ekonomik aktivitede görülen toparlanma eğiliminin devam ederek 2021 yılında da sürmesi ve büyümenin hem yurt içi talep hem de yurt dışı talep kaynaklı dengeli bir görünüm sergileyerek yüzde 5,8 seviyesinde gerçekleşmesini hedefliyoruz. Bu dönemde mal ve hizmet ihracatındaki artış sonucunda sanayi katma değerindeki büyümenin gayri safi yurt içi hasıla (GSYH) büyümesini aşması bekliyoruz. İç talepteki toparlanma, dış talepteki iyileşmenin devamı ve ihracatı destekleyen büyüme tercihimiz ile 2022 ve 2023 yıllarında istikrarlı bir büyüme dönemine gireceğiz. Bu büyüme süreci makroekonomik istikrarı koruma ve enflasyon ile mücadele çabalarımız ile gelişmeyecek şekilde kurgulanacak ve kontrol edilecektir."

Elvan, salgının etkisiyle şubat-nisan döneminde istihdam kaybı yaşandığını, normalleşme sürecinin başlaması ve istihdama yönelik alınan tedbirlerin etkisiyle mayıs-ağustos döneminde kayıpların kayda değer bir bölümünün geri alındığını ve 1,3 milyonluk

istihdam artışı görüldüğünü dile getirdi. Ekonomideki toparlanma süreci, istihdam artışını desteklemeye yönelik teşvikler ve yapısal reformların işsizlik oranında kademeli bir iyileşme sağlayacağını aktaran Elvan, işsizlik oranının büyüme tahminleriyle tutarlı olarak Yeni Ekonomi Programı dönemi sonunda yüzde 10,9'a gerilemesinin beklendiğini söyledi.

Salgın sürecinde etkilenen ihracatın, normalleşme sürecinin etkisiyle haziran ayından itibaren hızlı bir toparlanma sergilediğine işaret eden Elvan, "Bu suretle ihracat, 2020 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 33,9 oranında artış göstermiştir. Ekim ayına ilişkin geçici veriler ihracattaki toparlanmanın devam ettiğini göstermektedir. Ekim ayında 17,3 milyar dolar ile aylık ihracat bugüne kadarki en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 87,9'a, altın hariç tutulduğunda ise yüzde 95,3'e yükselmiştir." diye konuştu.

"Doğal gaz ekonomiye 2023'ten itibaren kazandırılacak"

Hazine ve Maliye Bakanı Elvan, Karadeniz'de keşfedilen 405 milyar metreküp doğal gaz kaynağını 2023 yılından itibaren ekonomiye kazandırmayı hedeflediklerini bildirdi.

Enerji alanındaki atılımların yanı sıra yüksek katma değerli üretim ve ihracat artışıyla ithalata olan bağımlılığı azaltmayı, cari işlemler dengesini uzun vadede kalıcı olarak iyileştirmeyi amaçladıklarını ifade eden Elvan, "AB başta olmak üzere ticaret ortaklarımızın öngörüldüğü gibi toparlanması ve turizm gelirlerinde hedeflenen düzeylere ulaşılması durumunda, Yeni Ekonomi Programı'nda öngörüldüğü üzere cari işlemler açığının kademeli olarak azalacağını tahmin ediyoruz." diye konuştu.

Salgın dönemindeki zorlu şartlara rağmen bankacılık sektörünün, güçlü sermaye ve likidite yapısı ile aktif kalitesi kaynaklı riskleri rahatlıkla yönetebilecek seviyede olduğunu aktaran Elvan, şunları söyledi:

"Sektörün sermaye yeterlilik oranı 2020 yılı eylül ayı itibarıyla yüzde 19,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, hedef oran olan yüzde 12'nin oldukça üzerinde, yasal sınır olan yüzde 8'in iki katından yüksektir. Önümüzdeki dönemde ekonomi politikalarımız, sürdürülebilir büyüme ve istihdam artışı ana gayesi ile kurgulanmıştır. Bu ana gaye doğrultusunda finansal istikrarın güçlendirilmesi, enflasyonun aşağı çekilmesi, mali disiplinin tam anlamıyla tesis edilmesi, üretim kapasitemizin ihracata dönük, dijital dönüşümü içselleştirmiş yenilikçi bir yapıya dönüşmesi yönünde kararlı adımlar atılacaktır."

Salgınla mücadele kapsamında bütçe politikasının etkin şekilde uygulandığının altını çizen Lütfi Elvan, "Küresel salgının oluşturduğu yavaşlama ve ekonomik aktivitedeki

zayıflamaya rağmen, aldığımız zamanlı ve etkili önlemler sayesinde ekonomik ve sosyal hayat normalleşme sürecine girmiş, böylece 2020 yılı Ocak-Ekim döneminde vergi gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 21,4 oranında artmıştır.” dedi.

Elvan, yapılması planlanan ilave harcamaların da etkisiyle bu yıl sonu itibarıyla bütçe açığının geçici olarak artacağı ancak gelirlerdeki güçlü performans ile bütçe açığının GSYH'ye oranının programda öngörülen yüzde 4,9 seviyesinin bir miktar altında gerçekleşeceğini tahmin ettiklerini belirtti.

“Tüm taraflarla iş birliği halinde olacağız”

Elvan, vergi politikalarının belirlenmesi, gerekli düzenlemelerin yapılması ve vergi uygulamalarında başta sivil toplum kuruluşları olmak üzere ilgili tüm taraflarla iş birliği halinde olacaklarını vurgulayarak, şunları kaydetti:

“Bir yandan salgınla mücadele ederken diğer yandan ülkemizin büyüme potansiyeline ve istihdama katkı sağlayacak yatırımları artırmaya devam edeceğiz. Bu kapsamda 2021 yılında, altyapıya yönelik kamu yatırımları vasıtasıyla özel sektörün yenilikçi ve üretken yatırımlarına önemli katkı sağlanacaktır. Nitekim bir önceki yıl sermaye giderlerine bütçemizden 56,6 milyar lira ayırmışken bu yıl söz konusu rakamı yüzde 83 artışla 103,7 milyar lira seviyelerine taşıyoruz. Hem yerli hem de uluslararası girişimciler açısından yatırım ortamının iyileştirilmesi, kamu gider ve gelirlerinin kalitesinin yükseltilmesi konusunda yapısal reformları da hayata geçireceğiz. Yatırım ödeneklerinde artırılan kaynaklar başta demiryolu, sulama, eğitim, sağlık, Ar-Ge ve OSB yatırımları olmak üzere üretimi, verimliliği ve istihdamı destekleyecek sabit sermaye yatırımları için kullanılacaktır. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, sağlıktan eğitime, tarımdan sanayiye, güvenlikten ulaştırmaya kadar her alanda devletimizi ve ekonomimizi güçlendirecek, vatandaşlarımızın refahını artıracak yatırımları birer birer hayata geçirmeye devam edeceğiz.”

“29,4 milyar lira vergi ödemesiyle 40 milyar liralık sosyal güvenlik prim ödemesini erteledik”

Elvan, ekonominin güçlü yanlarından biri olan düşük kamu borç stoku oranının yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını sürecinde kamu maliyesine katkı sağladığını ifade etti.

AB normlarına göre hesaplanan genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranının 2020 yılı ikinci çeyrekte yüzde 39,4 seviyesine gerileyerek Maastricht kriterlerinin ve AB ortalamasının oldukça altında kaldığını dile getiren Elvan, AB tanımlı genel yönetim borç stokunun faiz, kur ve likidite risklerine karşı olan duyarlılığını önemli ölçüde azalttıklarını,

bu duyarlılığı ölçmek amacıyla yaptıkları analizlerin borç yapısının sağlamlığına işaret ettiğini belirtti.

Elvan, Kovid-19 salgını sürecinde mükelleflerin yanında olduklarının altını çizerek, başta yeme-içme, eğitim, konaklama, ulaştırma, sinema, tiyatro ve müze hizmetleri olmak üzere birçok alanda sektörel Katma Değer Vergisi indirimlerinin hayata geçirildiğini anımsattı. Elvan, bu doğrultuda vergi ve prim ödemelerinde erteleme yaptıklarını anlatarak “Salgının ekonomideki olumsuz etkilerini gidermek amacıyla 29,4 milyar lira vergi ödemesi ile 40 milyar liralık sosyal güvenlik prim ödemesini erteledik.” dedi.

Salgın sürecinde İnteraktif Vergi Dairesi uygulamasının öneminin daha da iyi hissedildiğini vurgulayan Elvan, 194 farklı hizmetin elektronik ortam üzerinden mükelleflere sunulduğunu söyledi.

“Borçlanma maliyetlerini aşağı çektik”

Lütfi Elvan, borçlanma maliyetlerini de aşağı çektiklerini dile getirerek, pandemi sebebiyle yaşanabilecek muhtemel risklerin bertaraf edilebilmesini teminen Hazine nakit rezerv düzeyinin yüksek tutulması amacıyla da ilave finansman ihtiyacının doğduğunu belirtti. Bu kapsamda bu yıl Ocak-Ekim döneminde yapılan net borçlanmanın 244,5 milyar lira olarak gerçekleştiğini ifade eden Elvan, 16 Ekim'de 308,2 milyar lira olarak tespit edilen yeni borçlanma limitinin oldukça altında bir net borçlanma ile yılın kapatılacağını bildirdi.

Salgın sürecinin yarattığı belirsizlikler ve finansman ihtiyacı artışına rağmen 2020 yılı içerisinde sabit getirili iç borçlanmanın yıllık bileşik maliyetinin ciddi miktarda azalarak tek haneli seviyelere indiğine dikkati çeken Elvan, “2019 yılında yüzde 18,3 olan sabit getirili iç borçlanmanın ortalama maliyeti Ocak-Ekim 2020 döneminde yüzde 10,1 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, 2019 yılında 30,1 ay olan iç borçlanmanın ortalama vadesi Ocak-Ekim 2020 döneminde 32,1 ay olmuştur.” diye konuştu.

Elvan, Hazine garantili kredilerden üstlenim oranının düşük seviyelerde seyrettiğini ifade ederek, “2002 yılında bu oran yüzde 51,9 iken 2020 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 3,1 seviyesine düşmüştür.” bilgisini verdi.

“6,5 milyar dolar tutarında dış finansman sağlandı”

Bakan Elvan, Hazine Finansman Programı çerçevesinde uluslararası sermaye piyasalarından 6,5 milyar dolar tutarında dış finansman sağlandığına işaret ederek 2020 yılında uluslararası sermaye piyasalarında gerçekleştirdikleri borçlanma işlemlerine

uluslararası yatırımcıların yoğun ilgi gösterdiğini vurguladı.

Özellikle şubat ayında gerçekleştirilen 4 milyar dolar tutarındaki 5 ve 10 yıl vadeli çift dilim ihracın, uluslararası sermaye piyasalarında Türkiye tarafından tek seferde gerçekleştirilen en yüksek tutarlı ihraç olma özelliğini taşıdığını hatırlatan Elvan, ekimde gerçekleştirilen ihraçta ise salgın döneminde oluşan “riskten kaçınma” eğilimine rağmen 300’ün üzerinde yatırımcının, ihraç tutarının 3 katına yakın talep gösterdiğini belirtti.

Hazine ve Maliye Bakanı Elvan, şeffaf, öngörülebilir ve istikrarlı bir biçimde uygulayacakları ekonomi politikalarıyla ülke risk priminin azaltılmasını sağlayacaklarının altını çizerek, “Yurt dışı borçlanmada maliyeti düşürüp daha uzun vadeli tahvil ihraçlarıyla toplam vade yapısını güçlendireceğiz ve ülkemizin düşük borç stokunun yanına vade uzamasını da ekleyerek daha kaliteli ve güçlü bir borç profiline ulaşacağız.” değerlendirmesinde bulundu.

Girişimcilik ekosistemine kaynak

Elvan, girişimcilik ekosistemini yeni finansman araçları ve yöntemlerle desteklediklerini aktararak sözlerini şöyle sürdürdü:

“Finansmana erişimde sıkıntı yaşayan çekirdek, başlangıç ve erken aşama şirketler için yeni finansal araçlar sunuyoruz. Melek yatırımcılık sistemini, fonlara kaynak aktarım mekanizmasını ve girişim sermayesi fonlarına doğrudan kaynak aktarım mekanizmalarını yürütüyoruz. Girişim sermayesi fonlarına doğrudan kaynak aktarımı kapsamında 2023 yılının sonuna kadar 2 milyar lira tutarında kaynak taahhüdünde bulunmayı hedefliyoruz. Bu bağlamda, ilk çalışmamız olan TECHINVEST Programı’nı tamamladık ve 5 girişim sermayesi fonuna yaklaşık 300 milyon lira taahhütte bulunduk.”

“Katılım sigortacılığını yaygınlaştıracamız”

Katılım bankacılığını geliştirmeye devam ettiklerini anlatan Elvan, iyi uygulama örnekleri ve uluslararası kabul gören faizsiz finans ilkeleri çerçevesinde, sektörün ihtiyaçlarını ve katılımcıların hassasiyetlerini dikkate alarak katılım finans bankacılığını geliştirmeye devam edeceklerini, katılım sigortacılığını yaygınlaştıracaklarını söyledi.

Sigortacılık ve özel emeklilik sektörünü geliştirmeye devam ettiklerini belirten Elvan, Türk sigortacılık sektörünü daha rekabetçi bir yapıya kavuşturmak amacıyla kamu sigorta ve emeklilik şirketlerini Türkiye Sigorta ve Türkiye Hayat Emeklilik çatısı altında birleştirdiklerini hatırlattı. Lütfi Elvan, reasürans alanının daha etkin yürütülmesi amacıyla kurulan Türkiye Reasürans AŞ’ye Türkiye içinde kurulan sigorta ve reasürans havuzlarının

idareleri verilerek, risk yönetiminde etkinliğin artırılması çalışmalarını başlattıklarını kaydetti.

“Çiftçilerimize yönelik destek tutarlarının 4,6 milyar liraya ulaşması beklenmektedir”

Çiftçi ve esnaf desteklerinin devam ettiğini ifade eden Elvan, düşük faizli kredi desteğinin 2020 yılı Eylül ayı itibarıyla Ziraat Bankası'na 58,2 milyar lira, Tarım Kredi Kooperatifleri'ne 3,5 milyar lira olmak üzere toplam 61,7 milyar liralık bakiyeye ve 840 bin çiftçiye ulaştığını belirtti.

Elvan, salgın dolayısıyla zarar gören tarımsal üreticilerin Mayıs ve Haziran aylarına denk gelen ve 6 milyar lirayı bulan taksitlerinin faizsiz 6 aylığına ertelendiğini ifade ederek, “Çiftçilerimize yönelik destek tutarlarının salgın nedeniyle kredi ertelemelerine ve kullandırılmalarına bağlı olarak 2020 yılı sonunda 4,6 milyar liraya ulaşması beklenmektedir. Bu amaçla 2021 yılı bütçesinde 5,5 milyar lira ödenek öngörülmektedir.” diye konuştu.

Halk Bankası'na esnaf ve sanatlara 2002 yılında kullandırılan kredi bakiyesinin 150 milyon lira olduğunu belirten Elvan, “2020 yılı Eylül itibarıyla 67 milyar liraya, bu kredilerden faydalanan esnaf sayısı ise 64 binden 1,5 milyona ulaştı.” dedi.

“Özelleştirme uygulamalarına devam ediyoruz”

Elvan, Bakanlık olarak ekonomide etkinlik ve verimlilik artışı temelinde etkin bir piyasa mekanizması oluşturulması amacıyla özelleştirme uygulamalarına devam ettiklerine dikkati çekti.

Öte yandan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından uluslararası standartlara uygun, kullanıcı odaklı ve sürdürülebilir bir istatistik sistemi kurma yönünde atılan adımların süratle güçlendirileceğini ve geliştirileceğini bildiren Elvan, TÜİK'in AB uyum ve entegrasyon sürecine uygun olarak istatistik kurumlarının bilimsel ve teknik bağımsızlığı ilkesine olumlu yönde katkı sağlayacak şekilde yeniden teşkilatlandırıldığını ve Kurum bünyesindeki idari fonksiyonların daha etkin hale getirildiğini belirtti.

Elvan, Devlet Malzeme Ofisinin de ülke kalkınmasında ihtiyaç duyulan sürdürülebilir kamu alım politikalarını destekleyen uluslararası ölçekte bir merkezi satın alma kurumuna dönüşümünü amaçladıklarını söyledi.

“Bütçe gelir performansının artması bekleniyor”

Bakan Elvan, Bakanlık olarak Sayıştay denetim raporlarına hassasiyetle yaklaştıklarını,

bulgular için gerekli çalışmaları yürüttüklerine işaret ederek, “Hazine ve Maliye Bakanlığınca kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminin işleyişini olumsuz yönde etkileyen hususların tespiti ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak amacıyla Sayıştay tarafından düzenlenen tüm raporlar, Bakanlığımız bünyesinde detaylı olarak incelenmekte, uygulama hataları, mevzuat eksiklikleri ve sistemsel sorunlar tespit edilerek eğitim faaliyeti, mevzuat değişikliği, yazılım güncelleme ve iyileştirme ile iç kontrol ve iç denetim alanında gerekli çalışmalar yapılmaktadır.” dedi.

Gelecek yıl salgın sürecinin ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik alınan tedbirlerin kademeli gevşetilmesi ve ekonomik faaliyetlerde yaşanan iyileşmeye bağlı olarak bütçe gelir performansının artmasını beklediklerini belirten Elvan, şunları kaydetti:

“Bu kapsamda, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin bir önceki yıla göre yüzde 13,2 oranında artışla 1,1 trilyon lira, vergi gelirlerinin yüzde 16,7 oranında artarak 922,7 milyar lira, vergi dışı gelirlerin ise yüzde 2,2 oranında azalarak 178,4 milyar lira olması tahmin edilmektedir. Önümüzdeki dönemde küresel salgının etkilerinin azalacağı ve yeni fırsatların olduğu bir toparlanma dönemine gireceğiz. Bu süreçte, fiyat istikrarını sağlayacak, mali disiplini koruyacak, para ve maliye politikalarında eşgüdümü artıracak, yatırım ortamını iyileştirecek, üretim odaklı gelir oluşturma potansiyelimizi yükseltirken salgının olumsuz etkilerini giderecek ekonomik ve sosyal dönüşüm programlarını da hayata geçireceğiz. Politikalarımızın hazırlık ve uygulama süreçlerinde ilgili tüm tarafların katkılarına önem verecek, istişareye dayalı katılımcı bir anlayışla hareket edeceğiz.”

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA